

Organisasjonsformer for Frivilligsentraler

Frivilligsentralene har forskjellige eierformer. Et vesentlig krav for at frivilligsentralen skal kunne motta statstilskudd, er at sentralen organiseres etter [forskriftens § 7](#), ledd b, *være eid og driftet av enten en kommune, en virksomhet i Frivillighetsregisteret, et samvirkeforetak der samtlige medlemmer er kommuner og/eller virksomheter i Frivillighetsregisteret, eller en kombinasjon av de nevnte.*

Norges Frivilligsentraler mener at hvem som eier sentralen, ikke spiller noen rolle i å innfri formålet i selve forskriften.

Dette kommer også fram i en fagartikkel ved navn **“Frivilligsentralane i Noreg: Har dei ein bindeleddsfunksjon?”** Her blir det forsket på om eierskap og sektortilhørighet har en betydning for sentralenes rolle som bindeledd i lokalsamfunnet. Artikkelen er publisert av Ivar Eimhjellen og Eugene Guribye, som konkluderer med følgende:

[...] I undersøkinga vår fann vi ikkje signifikante forskjellar mellom kommunale og frivillig eigde sentralar sine svar på spørsmål om utoverretta verksemd, samarbeid med eksterne aktørar, rekruttering og bruk av frivillige og vurderingar av eiga rolle og forutsetningar for å vere eit bindeledd. At vi ikkje finn signifikante forskjellar, kan tolkast som eit uttrykk for den hybride karakteren som frivilligsentralar har, at dei er plasserte ein stad mellom offentleg og frivillig sektor. Formell sektortilknytning skaper ikkje lenger klare forskjellar, sidan dei opererer i eit felt mellom offentleg og frivillig sektor. [...]

Norges Frivilligsentraler mener at ulike eierformene har styrker og svakheter, det viktigste er dog hvordan sentralen drives. Frivilligheten skal utvikles på de frivilliges premisser. Det innebærer at sentralen bør drives av et styre hvor lokale lag og foreninger i tillegg til de frivillige som er tilknyttet sentralen har flertall.

Dette dokumentet har som formål å beskrive de forskjellige eierformene og hva dette innebærer.

Begrepsavklaring

Fysisk person	Fysisk person er en privatperson over 18 år
---------------	---

Juridisk person	Juridisk person er en organisasjon som for eks kommune, stiftelse, selskap etc.
Enhetsregisteret	Enhetsregisteret er et offisielt register som samordner opplysninger om private og offentlige virksomheter
Næringskode	Næringskode er en kode brukt av brønnøysundsregisteret og statistisk sentralbyrå som beskriver en virksomhets hovedaktivitet
Frivillighetsregisteret	Frivillighetsregisteret er et register som ideelle organisasjoner kan registrere seg i. Ved å være registrert kan organisasjonen delta i grasrotandelen og søke om momskompensasjon. Det finnes også andre søkbare midler som krever at organisasjoner er registrert i frivillighetsregisteret.
Virksomhet	Virksomhet er en organisasjon som produserer varer/tjenester. Eks. ideell organisasjon.
Egenkapital	Egenkapital er et begrep på penger/verdier man har fremskaffet selv.
Grunnkapital	Grunnkapital er særegent for stiftelser. Er en del av egenkapitalen, og danner grunnlaget for opprettelse av en stiftelse .

Organisasjonsformer

Ideelle frivilligsentraler

Ideelle frivilligsentraler er selvstendige organisasjoner, eid av en eller flere juridiske personer. Det finnes tre ideelle organisasjonsformer som er aktuelle for frivilligsentralene:

1. Forening

En forening er en organisasjonsform hvor foreningen eier seg selv, med en sammenslutning av medlemmer. Foreninger er ikke regulert gjennom lovverk, likevel bør foreningen følge foreningsrettslige prinsipper. Det vil blant annet si at en forening må, for å kunne registreres som en forening, bestå av minimum to eller flere medlemmer. Medlemmene kan være både fysiske personer og juridiske personer.

Videre kan ikke medlemmene ha noen økonomiske fordeler av medlemskapet, og kan derfor ikke ta ut utbytte eller overskudd fra foreningen, men foreningen kan ha ansatte som mottar lønn. Foreningen må også ha et formål, og et styre.

Det vil være fornuftig å registrere foreningen i enhetsregisteret. Per i dag kan kun privatpersoner eller organisasjonsnummer opprette bankkonto. Dersom en privatperson velger å opprette bankkonto uten at foreningen er registrert, vil denne personen måtte skatte av foreningskontoen som om det var personlig formue.

En forening kan registrere seg i [frivillighetsregisteret](#)

[Mer utfyllende informasjon finnes på brreg.no](#)

2. Stiftelse

En stiftelse er en organisasjonsform hvor stiftelsen eier seg selv og det er [stiftelsesloven](#) som regulerer organisasjonsformen.

En stiftelse kan opprettes av både fysiske personer og juridiske personer. For å opprette en stiftelse er det krav om minst 100.000,- kroner i egenkapital. Når stiftelsen er opprettet har ikke lenger oppretteren råderett over stiftelsen. I stedet eier stiftelsen seg selv og er en egen juridisk person og vil derfor være helt uavhengig av oppretteren. I praksis betyr dette at oppretter ikke kan utøve styring over stiftelsen eller gjøre krav på for eksempel utbytte av eventuelt overskudd. Likeså kan heller ikke oppretter oppløse stiftelsen.

En stiftelse kan også registreres i [Frivillighetsregisteret](#).

Styret i en stiftelse er lovpålagt, og det skal være det øverste organet i stiftelsen.

Styret i en stiftelse har en særegen posisjon og har som oppgave å forvalte stiftelsen og sørge for at stiftelsens formål ivaretas, uten å ta hensyn til andre interesser.

Stiftelsen kan ha en daglig leder, såfremt ikke annet er fastsatt i vedtektene. Det er styret som ansetter. Det er daglig leder som er ansvarlig for den daglige driften, men skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt.

3. Samvirke (SA)

[Et samvirke](#) er en organisasjonsform som er eid av medlemmene i samvirket med mål om å fremme økonomiske interesser. Medlemmene har ikke ansvar for samvirkets eventuelle gjeld.

Medlemmer i et samvirke kan være enten fysiske personer eller juridiske personer, men dersom en frivilligsentral ønsker denne organisasjonsformen, så må medlemmene iht Forskriften være enten kommuner eller virksomheter registrert i frivillighetsregisteret.

Samvirke styres av [samvirkeoven](#). Loven setter blant annet krav til vedtekter, og at samvirket skal ha daglig leder og at det er styret som skal ansette daglig leder, såfremt vedtektene ikke sier noe annet. Loven setter også krav til medlemmers rettigheter, medlemmers plikter, økonomi forhold som forsvarlig egenkapital m.m.

Et samvirke er også lovpålagt å avholde årsmøte. Det er årsmøte i samvirket som er den øverste myndigheten. Det er også under årsmøtet at styremedlemmene blir valgt. For et samvirke setter loven et krav om at et styre skal bestå av minimum tre medlemmer, dersom vedtektene ikke sier noe annet, likevel kan det ikke være mindre enn to styremedlemmer. Styremedlemmene skal være myndige.

Styret er ansvarlig for forvaltning av samvirket. Daglig leder er ansvarlig for den daglige driften.

Et samvirke kan ikke være registrert i [frivillighetsregisteret](#)

4. Aksjeselskap (AS)

Kjennetegn for aksjeselskap:

- Begrenset personlig ansvar
- Rettigheter som ansatt
- Egen juridisk person
- Kan ha en eller flere eiere

Et aksjeselskap (AS) er en egen juridisk person, der eieren ikke er mer ansvarlig enn den aksjekapitalen som er innbetalt i selskapet. Et AS må ha et minimumskapital på 30.000kr.

Dette sikrer at det er et minimum i selskapet som fungerer som sikkerhet for selskapets kreditorer. Det er derfor å anbefale å ha penger ut over aksjekapitalen som kan dekke kostnader. [Aksjeloven](#) er en nyttig kilde til informasjon dersom man velger denne organisasjonsformen. En aksjeselskap kan registrere seg i frivillighetsregisteret.

[Lov om aksjeselskaper \(aksjeloven\)](#)

Mer informasjon om aksjeselskap: [Altinn- Aksjeselskap](#) og [Registrering i Frivillighetsregisteret](#)

Kommunale frivilligsentraler

En kommunalt eid frivilligsentral er en del av det kommunale organisasjonskartet, men bør likevel ses på som en annerledes virksomhet enn andre kommunale virksomheter. Sentralen skal ifølge forskriften være et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor, og den skal ha et rådgivende organ som kan påvirke driften av frivilligsentralen, der frivilligheten er

representert. NFS anbefaler at organet defineres som et styre og har fått lovligheten bekreftet i [brev fra kommunal- og moderniseringsdepartement](#).

En kommunal sentral vil være en del av kommunens økonomisystem, men budsjett og regnskap skal ifølge forskriften skilles ut. En kommunal sentral kan ikke registreres i [frivillighetsregisteret](#) og kan derfor ikke alene søke midler som krever registrering der.

En kommune har tre muligheter for organisering av en kommunalt eid frivilligsentral:

1. “Egen institusjon”

Hvis kommunestyret vil anse frivilligsentralen som en «egen institusjon» etter [Kommuneloven § 5-10](#) kan kommunestyret selv i vedtak opprette et styre for denne institusjonen, bestemme sammensetningen, og hvordan medlemmene skal velges. Kommunestyret kan gi styret myndighet til å treffe vedtak som gjelder virksomhetens/sentralens drift og organisering.

2. Kommunalt Foretak

Kommunen kan opprette frivilligsentralen som Kommunalt Foretak etter lovens kapittel 9. Det skal da velges styre og ansettes daglig leder, og foretaket skal ha egne vedtekter. [Reglene i kap. 9 skal følges](#).

3. Kommunal enhet

Frivilligsentralen kan også være en kommunal enhet. Kommunedirektøren vil ha det overordnede ansvaret for denne enheten som for andre enheter, og daglig leder er kommunalt ansatt og rapporterer til kommunedirektøren eller til den enhetsleder/sektorsjef sentralen er underlagt.

Norges Frivilligsentraler